

Evaluatierapport onderzoeksvisite

**Centrum voor
Samenlevingsvraagstukken**

Viaa

**De kracht van
kennis.**

Evaluatierapport onderzoeksvisitatie

Centrum voor Samenlevingsvraagstukken

Viaa

Hobéon® Management Consult BV

Datum : 20 mei 2020

Evaluatiecommissie:

Ir. A.T. de Bruijn

Prof. dr. J.P.H. Hamers

Dr. ir. M.H. Kwekkeboom

Dr. J. Steyaert

Drs. H.J.Th. van de Ven

Secretaris:

I.A.M. van der Hoorn MSc

INHOUDSOPGAVE

1.	OPDRACHT EN WERKWIJZE	1
1.1.	Viaa	1
1.2.	Context van de evaluatie	1
1.3.	Samenstelling evaluatiecommissie	1
1.4.	Het beoordelingskader en de opbouw van het rapport	2
1.5.	De werkwijze	2
2.	HET ONDERZOEKSPROFIEL EN ONDERZOEKSPROGRAMMA	5
2.1.	Ter inleiding	5
2.2.	Onderzoeksprofiel	5
2.3.	Onderzoeksprogramma	6
2.4.	Indicatoren	7
3.	ORGANISATIE, MIDDELEN EN SAMENWERKING	9
3.1.	Organisatie	9
3.2.	Mensen en middelen	10
3.3.	Samenwerkingsverbanden	11
4.	KWALITEIT VAN ONDERZOEK	13
5.	RESULTATEN EN IMPACT	15
5.1.	Valorisatie naar beroepspraktijk en samenleving	15
5.2.	Resultaten op het gebied van onderwijs en professionalisering	15
5.3.	Kennisontwikkeling binnen het onderzoeksdomein	16
6.	KWALITEITSZORG	19
7.	AANBEVELINGEN	21
	BIJLAGE 1 Samenstelling evaluatiecommissie	23
	BIJLAGE 2 Programma visitatie	25

1. OPDRACHT EN WERKWIJZE

1.1. Viaa

Viaa is een kleine onderwijsinstelling met ongeveer 1600 studenten. Op haar vestiging in Zwolle verzorgt Viaa vijf bacheloropleidingen. Het betreft de hbo-bacheloropleidingen Social Work, Verpleegkunde, Leraar Basisonderwijs (Pabo), Theologie en Leraar Godsdienst. Ook biedt Viaa de masteropleiding Educational Leadership aan. Hiernaast is Viaa actief betrokken bij de uitvoering van de Associate degree-opleiding Pedagogisch Professioneel Kind en Educatie en de masteropleiding Interprofessioneel Werken met Jeugd. Deze beide opleidingen worden aangeboden vanuit de Campus Kind en Educatie. Dit is een samenwerkingsverband waarin naast Viaa ook de Katholieke Pabo Zwolle (KPZ), Mbo Menso Alting, Landstede MBO en Landstede Kinderopvang¹ zijn vertegenwoordigd. Verder biedt Viaa post-hbo-opleidingen en leiderschapsopleidingen aan.

Het onderzoek aan Viaa is georganiseerd in drie lectoraten, die elk verbonden zijn aan een academie.

- Het Centrum voor Samenlevingsvraagstukken (CvSv) o.l.v. dr. ir. M. (Marja) Jager-Vreugdenhil (sinds 2014) is verbonden aan de Academie Social Work.
- Het lectoraat Zorg en Zingeving o.l.v. dr. R.R. (René) van Leeuwen (sinds 2008) is verbonden aan de Academie Health Care.
- Het lectoraat Goede Onderwijspraktijken o.l.v. dr. I. (Ingrid) Paalman-Dijkenga (sinds 2019) is verbonden aan de Educatieve Academie.

Ieder lectoraat wordt door de commissie afzonderlijk beoordeeld, waarbij de commissie oog heeft voor de gezamenlijkheden in zowel organisatorische als inhoudelijke zin.

1.2. Context van de evaluatie

De invoering van het landelijk kwaliteitszorgstelsel voor onderzoek in het hbo is het kader waarbinnen deze evaluatie heeft plaatsgevonden. Een hogeschool wordt geacht het functioneren van de onderzoekseenheden te laten evalueren door een onafhankelijke commissie en dit systematisch aan te pakken. De onderzoeksvisitatie van het Centrum voor Samenlevingsvraagstukken maakt hiervan deel uit.

Bij deze evaluatie zijn de vijf standaarden uit het Brancheprotocol Kwaliteitszorg Onderzoek 2016-2022 gehanteerd. De Commissie Evaluatie Kwaliteit Onderzoek (CEKO) houdt toezicht op de uitvoering van het BKO.

1.3. Samenstelling evaluatiecommissie

In opdracht van en in samenspraak met Viaa is een onafhankelijke evaluatiecommissie ingesteld. De commissie bestaat uit representanten van onderwijs, wetenschap en beroepspraktijk. Met goedkeuring van het College van Bestuur van Viaa bestaat de evaluatiecommissie uit:

- De heer ir. A.T. (Fred) de Bruijn, senior adviseur bij Hobéon, voorzitter.
- De heer prof. dr. J.P.H. (Jan) Hamers, hoogleraar Ouderenzorg aan de Universiteit Maastricht en voorzitter van de Academische Werkplaats Ouderenzorg Zuid-Limburg.
- Mevrouw dr. ir. M.H. (Rick) Kwekkeboom, lector Langdurige Zorg en Ondersteuning aan de Hogeschool van Amsterdam.
- De heer drs. H.J.Th. (Harrie) van de Ven, bestuurder van OPTIMUS primair onderwijs en voormalig directeur van Fontys Hogeschool Kind en Educatie.
- De heer dr. J. (Jan) Steyaert, hoofddocent voor de Master Social Work van de Universiteit Antwerpen en voormalig lector Sociale Infrastructuur en Technologie aan de Fontys Hogeschool Sociale Studies.

---

¹ Landstede Kinderopvang is in 2019 overgenomen door Prokino. Prokino is actief op het gebied van jeugdzorg en kinderopvang.

Een uitgebreidere beschrijving van functies en kennisgebieden vindt u in Bijlage 1. De door de individuele leden van de commissie ondertekende onafhankelijkheidsverklaringen zijn in het bezit van de secretaris van de commissie en zo nodig opvraagbaar. Hierin verklaren de leden o.a. in de vijf jaar voorafgaand aan de visitatie geen professionele werkrelatie met de hogeschool te hebben gehad.

Mevrouw Inge van der Hoorn MSc trad op als secretaris van de evaluatiecommissie.

1.4. Het beoordelingskader en de opbouw van het rapport

Voor de evaluatie van het Centrum voor Samenlevingsvraagstukken is gebruik gemaakt van het beoordelingskader dat is vastgelegd in het 'Brancheprotocol Kwaliteitszorg Onderzoek 2016-2022'. Het rapport is geordend naar de vijf standaarden uit het beoordelingskader.

1. De onderzoekseenheid heeft een relevant, ambitieus en uitdagend onderzoeksprofiel en een onderzoeksprogramma met bijbehorende doelen die zijn geoperationaliseerd in een aantal indicatoren.
2. De wijze waarop de eenheid is georganiseerd, de inzet van mensen en middelen en de interne en externe samenwerkingsverbanden, netwerken en relaties maken de realisatie van het onderzoeksprofiel mogelijk.
3. Het onderzoek van de onderzoekseenheid voldoet aan de standaarden die in het vakgebied gelden voor het doen van onderzoek.
4. De onderzoekseenheid realiseert voldoende relevantie op het gebied van:
  - a. de beroepspraktijk en de samenleving
  - b. onderwijs en professionalisering
  - c. kennisontwikkeling binnen het onderzoeksdomeinHet onderzoek heeft in voldoende mate impact op de hiervoor omschreven gebieden.
5. De onderzoekseenheid voert regelmatig en systematisch evaluaties uit van de onderzoeksprocessen en resultaten. Aan de uitkomsten daarvan verbindt de onderzoekseenheid waar nodig verbeteringen.

Het evaluatierapport heeft de volgende opbouw:

- Hoofdstuk 2 behandelt het onderzoeksprofiel en onderzoeksprogramma (standaard 1).
- Hoofdstuk 3 beschrijft de organisatie, inzet van mensen en middelen, en samenwerking (standaard 2).
- Hoofdstuk 4 richt zich op de kwaliteit van het onderzoek (standaard 3).
- Hoofdstuk 5 beschrijft de resultaten en de impact van het onderzoek van het lectoraat (standaard 4).
- Hoofdstuk 6 behandelt tot slot de kwaliteitszorg voor zover relevant voor deze onderzoeksvisite (standaard 5).
- Hoofdstuk 7 bevat de aanbevelingen die de commissie het lectoraat wil meegeven.

1.5. De werkwijze

De commissie heeft in gezamenlijkheid en tijdens één visitatiedag de drie lectoraten van Viaa beoordeeld. De drie lectoraten leverden een gezamenlijk zelfevaluatierapport aan waarin per lectoraat informatie is opgenomen over de vijf standaarden. Het Centrum voor Samenlevingsvraagstukken leverde daarnaast onderliggende documentatie aan, zoals jaarplannen en jaarverslagen. Het CvSv heeft zelf een zestal artikelen, publicaties en/of producten geselecteerd die de commissieleden hebben bestudeerd. Deze selectie is gemaakt op basis van de publicatielijsten uit de studiejaar 2017-2018 en 2018-2019 waarin zowel wetenschappelijke als beroepsgerichte publicaties en producten zijn opgenomen.

De commissieleden voerden op basis van deze documenten een voorlopige analyse uit op de vijf standaarden, resulterend in aandachtspunten voor de visitatie. De analyse en aandachtspunten vormden de leidraad voor de gesprekken tijdens de visitatie, die op 11 december 2019 plaatsvond in Zwolle.

Er zijn gesprekken gevoerd met de lector en met docentonderzoekers, met het College van Bestuur en met de academiecteur, met docenten, studenten en met een aantal stakeholders uit het werkveld.

2. HET ONDERZOEKSPROFIEL EN ONDERZOEKSPROGRAMMA

Standaard 1: De onderzoekseenheid heeft een relevant, ambitieus en uitdagend onderzoeksprofiel en een onderzoeksprogramma met bijbehorende doelen die zijn geoperationaliseerd in een aantal indicatoren.
--

2.1. Ter inleiding

Naar aanleiding van de vorige onderzoeksvisitatie is aan Viaa aanbevolen om de focus en massa van het onderzoek te vergroten door de inhoudelijke samenwerking tussen de lectoraten te intensiveren. De hogeschool heeft dit advies ter harte genomen en is op zoek gegaan naar een overkoepelend thema dat de paraplu kon vormen voor de onderzoeken die de drie lectoraten uitvoeren. Na beraadslagingen met interne en externe stakeholders is het thema 'bezielde professionaliteit' gedefinieerd als overkoepelend thema. Bezielde professionaliteit is bovendien de kern van Viaa. Zij wil bezielde professionals opleiden. Mensen met passie, die altijd een stap meer willen doen om anderen te helpen; of dat nu gaat om verpleegkundigen, sociaal werkers of leraren.

In praktische zin bleek het ingewikkeld om aan de hand van het thema bezielde professionaliteit een goede verbinding te maken tussen de lectoraten en het werkveld, en daar relevante en actuele onderzoeksvragen aan te verbinden, zo vernam de commissie tijdens het gesprek met het management en de lectoren. Het onderzoek onder de noemer bezielde professionaliteit kwam niet goed van de grond. Er werd besloten om niet door te gaan op deze weg, maar om maatregelen te nemen. De hogeschool heeft vervolgens diverse verkenningen laten uitvoeren om het onderzoek op een werkbare en waardevolle manier te positioneren en organiseren. Het thema bezielde professionaliteit is losgelaten en de nadruk op het inhoudelijk moeten samenwerken is afgeschaald. De keuze om het gezamenlijke thema los te laten, heeft de lectoraten veel rust gebracht, zo merkt de commissie.

Het valt op dat door de druk op de gezamenlijkheid los te laten, de gezamenlijkheid nu juist begint te groeien. De samenwerking krijgt nu vooral vorm in het harmoniseren van beleidsmatige aangelegenheden, zoals eenheid in de financiële stromen, een gezamenlijk lectorenberaad, met elkaar geformuleerde indicatoren, kenniskringbijeenkomsten met alle onderzoekers, manieren van publiceren en kwaliteitszorgaspecten. Ook op inhoudelijk vlak ontwikkelt zich een thema waarin samenwerking tussen de drie lectoraten goed mogelijk is. Het betreft interprofessioneel samenwerken voor jeugd. Dit thema leeft in de regio, en het werkveld stuurt hierop aan. In de Campus Kind en Educatie wordt reeds samengewerkt op dit thema. Omdat Viaa zich zowel richt op het (basis)onderwijs, de (jeugd)zorg als op sociaal werk, heeft zij zelf de 'ingrediënten' in huis om kennis en vaardigheden te ontwikkelen op het gebied van interprofessioneel samenwerken voor jeugd.

2.2. Onderzoeksprofiel

De Werkplaats Sociaal Domein voor de regio Zwolle wordt vormgegeven door het Centrum voor Samenlevingsvraagstukken. Een Werkplaats Sociaal Domein is een door het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport gesubsidieerd samenwerkingsverband tussen hogescholen en het werkveld. In het CvSv werken onderzoekers, docenten en studenten van Viaa samen met zorg- en welzijnsprofessionals, gemeenten in de regio, burgerorganisaties, beroepsopleidingen en andere kennisinstellingen, aan de ontwikkeling en implementatie van nieuwe werkwijzen in het kader van de transities in het sociaal domein.

De commissie merkt op dat de hogeschool – naast de rol die het CvSv vervult als Werkplaats Sociaal Domein – ook een aantal andere overwegingen heeft voor de profielkeuze. Zo past het thema samenlevingsvraagstukken uitstekend bij de Academie Social Work en Theologie. Dit sluit mooi aan bij de wijze waarop Viaa haar onderzoek wil verbinden met de onderwijsorganisatie.

De thematiek, gericht op het helpen van naasten, past bovendien bij de christelijke identiteit en de missie van Viaa 'Als je gelooft in je werk'. Het draagt bij aan het opleiden van bezielde professionals, die net een stapje meer willen en kunnen zetten.

De commissie merkt op dat het profiel van het CvSv zeer sterk is toegespitst op het werkterrein van de Werkplaats Sociaal Domein. Beide zijn grotendeels synoniem aan elkaar waardoor het CvSv zich sterk profileert als adviseur sociaal beleid. Een risico van deze hechte betrokkenheid is tweeledig. Bij het wegvallen van de subsidie van het Ministerie van VWS voor de werkplaats, kunnen de identiteit en continuïteit van het CvSv in het geding komen. Een ander risico is dat de praktijkorganisaties zich niet of niet meer herkennen in het beleid dat de gemeenten (willen) voeren. De commissie geeft daarom het CvSv in overweging om zich in de komende periode helderder te profileren als eigenstandig centrum voor samenlevingsvraagstukken van de beroepspraktijk en de beroepsopleidingen.

2.3. Onderzoeksprogramma

Het CvSv heeft voor de periode 2018-2022 een beleidsplan opgesteld, getiteld 'Samenleven onder een open hemel'. In dit plan staat beschreven dat het onderzoeksprogramma van het CvSv bestaat uit vier onderzoeklijnen. Deze vier lijnen zijn (1) inclusieve samenleving, (2) integraal samenwerken met en voor (wijk)bewoners, (3) interprofessioneel samenwerken rond jeugd en (4) verbindende gemeenschappen. De drie eerstgenoemde onderzoeklijnen worden onderzocht in de Werkplaats Sociaal Domein en sluiten aan op de drie keuzeprofielen waar studenten uit de opleiding Social Work zich vanaf jaar 2 in kunnen verdiepen. Het gaat respectievelijk om de profielen Welzijn & Samenleving, Zorg en Jeugd. De vierde onderzoeklijn verbindende gemeenschappen, is recent toegevoegd aan het portfolio van het CvSv om de verbinding met de opleiding Theologie te intensiveren. Deze lijn maakt geen onderdeel uit van de Werkplaats Sociaal Domein.

De onderzoeklijnen zijn met inbreng vanuit het werkveld tot stand gekomen, zo vernam de commissie. Zij sprak met zowel vertegenwoordigers uit het werkveld als met onderzoekers van het CvSv over de breedte van het onderzoeksprofiel en -programma. Alhoewel sommige onderzoekers beamen dat het CvSv erg breed geprofileerd is, zijn zij hier content mee. Het biedt hen de mogelijkheid om vrijwel elk vraagstuk dat leeft in het werkveld en/of de samenleving aan te pakken. Bovendien kunnen onderzoekers door de breedte van het programma altijd vraagstukken onderzoeken waar zij gepassioneerd over zijn. Dit zorgt voor gemotiveerde onderzoekers. De ontwikkeling van de vierde lijn 'verbindende gemeenschappen' biedt nog meer mogelijkheden om de focus te verbreden. Dit zien de onderzoekers als een zegen.

Het werkveld kijkt op dezelfde manier naar de profilering en de onderzoeksthema's van het CvSv. Eén van de werkveldvertegenwoordigers waardeerde het brede profiel als volgt: "Als lector zou ik denken 'beken ook kleur', daar zijn we écht van. Maar als werkveldvertegenwoordigers ben ik heel blij dat ik elke vraag hier kwijt kan." En een ander vertelde: "Waar ik andere lectoraten in herken is dat ze één thema hebben waar ze heel goed in zijn. Ikzelf zou kiezen voor een maximale bijdrage aan de samenleving, door het CvSv vorm te geven op de wijze waarop dat nu is gedaan. Dus alles aanpakken."

De commissie stelt vast dat het CvSv met haar onderzoeksprogramma aansluit op de behoeften vanuit het werkveld. De brede programmering is mogelijk inherent aan de invulling die het CvSv geeft aan de regionale Werkplaats Sociaal Domein c.q. de opdracht van het Ministerie van VWS. De commissie heeft het beeld dat het CvSv qua breedte van onderzoeksthema's aan zijn maximum zit. Dit heeft mede te maken met de beschikbare onderzoekscapaciteit (zie standaard 2). Het dilemma dat het centrum in het zelfevaluatierapport beschrijft – de keuze voor regionale vragen versus het vasthouden van specifieke koers en focus – is herkenbaar.

2.4. Indicatoren

In het zelfevaluatie-rapport staat dat de doelen van het CvSv zijn om bij te dragen aan (1) de ontwikkelingen in het werkveld en beroepspraktijken, (2) de beroepsopleidingen Sociaal Werk en Theologie van Viaa en (3) de kennisontwikkeling op lokaal en regionaal niveau, en van daaruit op nationaal en internationaal niveau. Hiermee volgt het CvSv het Brancheprotocol Kwaliteitszorg Onderzoek.

In zijn Jaarplan 2019 heeft het CvSv input- en outputindicatoren gedefinieerd. De commissie heeft het Jaarplan bestudeerd en stelt vast dat het CvSv de indicatoren zorgvuldig heeft uitgewerkt. Ook is inzichtelijk gemaakt op welke wijze de doorwerking wordt gemeten, waarbij het CvSv een onderscheid maakt tussen kwantitatieve en kwalitatieve metingen. Zo meet de onderzoeksgroep niet alleen het aantal rapportages dat zij in 2019 opstelde, maar kijkt zij ook wat de doelgroep van deze rapportages is.

De commissie stelt vast dat de indicatoren in het Jaarplan 2019 goed zijn gedefinieerd. De wijze waarop de indicatoren zijn geoperationaliseerd (hoe wordt de doorwerking gemeten?) past echter niet bij de opgestelde indicatoren. De indicator 'verandering in de beroepspraktijk' wordt nu bijvoorbeeld geoperationaliseerd als/afgemeten aan het aantal uren van kenniskringleden in concrete projecten en door de mate van betrokkenheid van beroepskrachten en beleidsmakers. Deze normen zeggen in essentie vrijwel niets over i.c. de verandering in de beroepspraktijk en zouden zelfs tot een debat over de verkeerde zaken kunnen leiden. De commissie raadt het CvSv aan hier een volgende stap in te zetten, waarbij kan worden gedacht aan bijvoorbeeld tevredenheid van organisaties/cliënten over de (blijvende) 'impact' van een project/interventie.

Conclusie

Het Centrum voor Samenlevingsvraagstukken beschikt over een uitgewerkt en relevant onderzoeksprofiel en een onderzoeksprogramma, dat in grote mate aansluit op de algemene missie en doelen van de hogeschool. Het werkveld is actief betrokken bij de totstandkoming en ontwikkeling van het onderzoeksprofiel en –programma. De vier programmalijnen sluiten dan ook aan bij de kennisbehoefte van de stakeholders, maar bestrijken tegelijkertijd wel het maximale spectrum van de onderzoeksgroep. Naar de toekomst toe is meer focus en massa gewenst voor een scherp profiel en meer diepgang. De commissie is positief over de door het CvSv opgestelde indicatoren, die nog verder aangescherpt kunnen worden door de operationalisering ervan betekenisvoller te maken.

Alles overwegend komt de commissie tot het oordeel 'voldoende' voor standaard 1.

3. ORGANISATIE, MIDDELEN EN SAMENWERKING

Standaard 2: De wijze waarop de eenheid is georganiseerd, de inzet van mensen en middelen en de interne en externe samenwerkingsverbanden, netwerken en relaties maken de realisatie van het onderzoeksprofiel mogelijk.

3.1. Organisatie

Algemeen

De drie lectoraten zijn ingebed in de organisatie van Viaa en zijn elk verbonden aan een academie. Het Centrum voor Samenlevingsvraagstukken is verbonden aan de Academie Social Work en Theologie. Het lectoraat Goede Onderwijspraktijken is verbonden aan de Educatieve Academie. En het lectoraat Zorg en Zingeving is verbonden aan de Academie Health Care. De commissie vindt dit een mooie constructie, die nauwe banden met het onderwijs mogelijk maakt.

In het Beleidsoverleg – het overleg tussen de drie academiedirecteuren, de bestuurder van Viaa, de manager van de diensten, de controller en de bestuurssecretaris – is een portefeuillehouder onderzoek aangesteld. Op dit moment is de directeur van de Academie Health Care de portefeuillehouder onderzoek. Zij heeft regulier overleg met de lectoren over de aansluiting tussen het strategisch beleid en de onderzoeksactiviteiten.

De drie lectoraten kunnen sinds 2019 voor administratieve en organisatorische ondersteuning terecht bij het KennisOffice. Het KennisOffice (1,4 fte) biedt support bij het opstellen van offertes, het inrichten van onderzoeksprojecten en het maken van communicatiemiddelen.

Om zowel de organisatorische als inhoudelijke samenwerking tussen de lectoraten te faciliteren en te stimuleren is een overlegstructuur ontwikkeld. De lectoren vergaderen iedere zes weken in het lectorenberaad om gezamenlijke activiteiten en domein-overstijgende vragen en thematieken af te stemmen. Zo neemt het lectorenberaad onder andere het initiatief voor de organisatie van gezamenlijke conferenties, verkennende onderzoeken en gezamenlijke subsidieaanvragen. De gezamenlijke activiteiten worden uitgevoerd in werkgroepen, die gevormd worden door kenniskringleden.

Drie keer per jaar komen de kenniskringleden van alle lectoraten bij elkaar voor een gezamenlijk overleg. Tijdens dit overleg wordt gereflecteerd op concrete onderzoeken vanuit de opgestelde kwaliteitsindicatoren.

Centrum voor Samenlevingsvraagstukken

De lector van het CvSv heeft één keer per maand overleg met de academiedirecteur over het verloop van het lectoraatsonderzoek, over de realisatie van de gestelde doelen en over financiële en personele aangelegenheden.

De docentonderzoekers zijn actief in één van de drie/vier programmalijnen. Per programmalijn zijn ten minste twee docentonderzoekers actief, waarvan één de trekker is. Daarnaast zijn in de drie lijnen die verbonden zijn aan de opleiding Social Work ook medewerkers van gemeenten betrokken vanwege het functioneren als Werkplaats Sociaal Domein. Elk van deze drie programmalijnen is verbonden met één van de drie profielgroepen van de opleiding Social Work.

Eén van de werkveldvertegenwoordigers vertelde de commissie dat onderwijs en onderzoek bij Viaa één lijken: “Je kunt met de lector ook praten over de opleiding en andersom. Bij andere hogescholen zie ik dat ook wel anders”. Dit komt overeen met de bevindingen van de commissie, die vaststelde dat docentonderzoekers zitting hebben in de curriculumcommissie en in de profiel(kern)groepen.

De trekkers van de programmalijnen krijgen veel verantwoordelijkheid. Zij zorgen voor onderhoud van het netwerk, het binnenhalen van onderzoeksprojecten, en het opzetten en uitvoeren ervan. De lector overlegt minimaal twee keer per jaar met de trekkers van de afzonderlijke programmalijnen. Ook wordt van hen verwacht dat zij deelnemen aan het maatschappelijk en wetenschappelijk debat over het eigen thema. Indien nodig en mogelijk draagt de lector zelf actief bij aan een onderzoek. Via de diverse overleggen is zij op de hoogte van de stand van zaken van projecten en kan ze waar nodig en mogelijk meedenken of bijspringen.

3.2. Mensen en middelen

Mensen

In het Onderzoeksbeleid 2018-2022 van Viaa is vastgelegd dat ieder lectoraat een minimale personele bezetting heeft van 0,6 fte voor de lector, en dat de kenniskring bestaat uit minimaal drie docentonderzoekers met een aanstelling van minimaal 0,4 fte. De kenniskring van het CvSv bestaat naast de lector uit acht docentonderzoekers, die samen 2,8 fte aan onderzoekscapaciteit vertegenwoordigen. Ook beschikt het centrum over een promovendus (0,6 fte). Verder zijn er nog een vijftal docenten betrokken bij het Centrum voor Samenlevingsvraagstukken met gezamenlijk 0,15 fte. Dit betekent een totale omvang van 4,15 fte. Dit is ruim boven het door Viaa gestelde minimum.

Voor de domein overstijgende taken die de lector onderneemt vanuit het lectorenberaad is 0,1 fte van haar tijd gereserveerd. Ieder lectoraat, en dus ook het CvSv, heeft in totaal 0,2 fte van de uren van de kenniskringleden gereserveerd voor gezamenlijke activiteiten met de andere lectoraten.

Op basis van de cv's stelt de commissie vast dat de onderzoekers gekwalificeerd zijn om onderzoek te doen naar vraagstukken in het sociaal domein. De onderzoekers studeerden onder andere sociale wetenschappen, cultuurwetenschappen, innovatie in zorg en welzijn, verplegingswetenschap, en maatschappelijk werk en dienstverlening.

Alle onderzoekers beschikken tenminste over een (universitair) masterdiploma; twee van de negen kenniskringleden zijn gepromoveerd, waaronder de lector. Het lectoraat heeft op dit moment één promovendus. Gezien de grote verantwoordelijkheid van de trekkers voor de maatschappelijke en wetenschappelijke inbedding van de programmalijnen, is het aan te bevelen dat tenminste de trekkers van iedere onderzoekslijn een stevige onderzoeksbagage hebben en gepromoveerd zijn. Dit geldt nu niet voor alle trekkers. De lector springt bij waar mogelijk, maar gezien de hoeveelheid taken is dit niet altijd mogelijk. Ook breder zou het aandeel gepromoveerden vergroot kunnen worden om de wetenschappelijke expertise te versterken.

Financiële middelen

Het geld dat de hogeschool zelf (eerste geldstroom) vanuit de rijksbijdrage investeert in onderzoek is € 130.000. De belangrijke bron van inkomsten voor het onderzoek van het Centrum voor Samenlevingsvraagstukken is de subsidie die het krijgt voor de Werkplaats Sociaal Domein en de samen met werkveldpartners aangevraagde projectsubsidies. Deze zogenoemde tweede geldstroom bedroeg in 2018 € 180.000. Naast de werkplaatssubsidie is er een verdienstelijke aanvullende derde geldstroom van € 82.000 (2018). Dit betreft projecten waarvan aanvullend, naast de werkplaatssubsidie (of als eigen bijdrage binnen de werkplaats) financiering is verkregen in de vorm van andere subsidies of contractactiviteiten. Deze inkomsten geven aanvullende zekerheid aan het CvSv. De commissie moedigt het CvSv aan op dit pad verder te gaan en de derde geldstroom zo mogelijk nog verder te vergroten teneinde de bestaanszekerheid te versterken, mocht de werkplaatssubsidie onverhoopt wegvallen.

3.3. Samenwerkingsverbanden

Interne samenwerkingsverbanden

Nadat de conclusie werd getrokken dat de intensieve samenwerking van de drie Viaa lectoraten vanuit het overkoepelende thema Bezielde Professionaliteit de productiviteit niet ten goede kwam, hebben de lectoraten de onderlinge samenwerking in eerste instantie gezocht in randvoorwaardelijke zaken. Er is een gezamenlijke onderzoeksvisie ontwikkeld, er zijn gezamenlijke overleggen met de drie kenniskringen geïnitieerd, er zijn algemeen geldende kwaliteitsindicatoren opgesteld en de kwaliteitszorgsystematiek wordt steeds meer gelijkgetrokken.

Waar mogelijk werken de lectoraten ook inhoudelijk met elkaar samen. Met name het thema 'interprofessioneel samenwerken' biedt hier mogelijkheden toe. Zo werkt het CvSv samen met het lectoraat Zorg en Zingeving en met andere organisaties aan het project 'Samen in beweging'. Dit project is gericht op integraal werken rond kwetsbare groepen. Samen met het lectoraat Goede Onderwijspraktijken was het CvSv betrokken bij de ontwikkeling van richtlijnen voor samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp.

Externe samenwerkingsverbanden

De commissie stelt vast dat het CvSv beschikt over een uitgebreid netwerk. Netwerkvorming is inherent aan de projecten en samenwerkingen die plaatsvinden in de Werkplaats Sociaal Domein. Hierin werkt het CvSv samen met diverse gemeenten, welzijnsorganisaties, jeugdzorgorganisaties en andere zorgverleners (o.a. GGZ, MEE, Travers, WelzijnMensenWerk, ZorgBelang).

De werkveldvertegenwoordigers vertelden de commissie dat er een heel mooi netwerk ontstaat dat met elkaar in verbinding blijft, ook na afronding van een project. Het CvSv nodigt partijen uit om elk vanuit het eigen perspectief mee te denken en een actieve rol in te nemen in het verbeteren van de zorgverlening. Eén van de partners vertelde in dit kader: "Het CvSv daagt ons uit om met elkaar, met ons netwerk in ontwikkeling te blijven. Verschillen worden minder en we gaan veel meer met elkaar naar een gemeenschappelijke praktijk. De kunst is om verschillen te overbruggen. Het CvSv speelt hier een belangrijke rol in."

De verbondenheid met de werkveldpartners blijkt tevens uit het feit dat meerdere van hen betrokken zijn bij de ontwikkeling van de Master Interprofessioneel Samenwerken.

Het CvSv werkt verder samen met diverse andere werkplaatsen. Ook is het centrum actief in het Changing Welfare States en binnen de Campus Kind en Educatie in Zwolle. Bovendien werkt het samen met diverse andere kennisinstellingen, zoals de Christelijke Hogeschool Ede, de Universiteit voor Humanistiek (UvH) en ook het NJi, de VNG en Movisie.

De samenwerking met de Universiteit voor Humanistiek is formeel vastgelegd in een samenwerkingsovereenkomst en geldt voor alle drie de lectoraten van Viaa. Daarnaast is er ook samenwerking met andere universitaire partners. Zo participeren het Centrum voor Samenlevingsvraagstukken en het lectoraat Zorg en Zingeving in het vierjarige project 'Samen in Beweging' samen met Wageningen University & Research (WUR). Ook werkt het CvSv samen met het Universitair Medisch Centrum Groningen.

Conclusie

In haar overwegingen neemt de commissie mee dat praktijkgericht onderzoek op effectieve wijze is ingebed in de organisatie. De positionering van het Centrum voor Samenlevingsvraagstukken in de Academie Social Work en Theologie is waardevol.

Gezien de relatief kleine omvang van de hogeschool – en daarbinnen de Academie Social Work en Theologie – is de inzet van personele en financiële middelen relatief groot. De subsidie voor de Werkplaats Sociaal Domein draagt hier in grote mate aan bij. Dit is zowel een kracht als een aandachtspunt naar de toekomst. Gezien de taken en verantwoordelijkheden van de trekkers van de programmaliijnen is het raadzaam te streven naar gepromoveerden op deze posities en ook breder zou het aandeel gepromoveerden vergroot kunnen worden om de wetenschappelijke expertise te versterken.

Waar mogelijk zoekt het CvSv de samenwerking op met de andere twee lectoraten van Viaa. Het CvSv is nauw verbonden met relevante organisaties in het regionale werkveld, is actief binnen het netwerk van Werkplaatsen Sociaal Domein, en werkt samen met diverse andere hogescholen, universiteiten en landelijke kennisinstituten.

Op basis van de bovengenoemde constatering beoordeelt de commissie standaard 2 als voldoende.

4. KWALITEIT VAN ONDERZOEK

Standaard 3: Het onderzoek van de onderzoekseenheid voldoet aan de standaarden die in het vakgebied gelden voor het doen van onderzoek.

Bevindingen

Algemeen

In het document 'Kwaliteitscriteria voor praktijkgericht onderzoek' hebben de onderzoekers van Viaa met elkaar vastgelegd aan welke criteria al het onderzoek van de lectoraten moet voldoen. De negentien kwaliteitscriteria zijn gebaseerd op het advies van de Werkgroep Kwaliteit van Praktijkgericht Onderzoek en het Lectoraat (2017) in opdracht van de Vereniging Hogescholen. De criteria hebben betrekking op de praktische relevantie, de methodische grondigheid en de ethische aspecten van onderzoek.

De onderzoekers van Viaa hebben de negentien criteria uitgewerkt voor de eigen situatie. Dit hebben zij met elkaar gedaan tijdens een gezamenlijk overleg met alle onderzoekers. De criteria worden nu gebruikt om in dialoog met elkaar, en met partners, te spreken over de kwaliteit van het onderzoek aan Viaa.

De commissie heeft de kwaliteitscriteria bekeken en stelt vast dat deze een goed kader bieden om met alle onderzoekers het gesprek over de kwaliteit van onderzoek te bespreken.

De commissie sprak met de onderzoekers van Viaa over de gehanteerde onderzoeksmethoden. Veelal worden onderzoeken multi-methodisch aangepakt. Hogeschool breed geldt dat er niet één preferente onderzoeksmethode is. Wel heeft kwalitatief onderzoek de overhand.

Centrum voor Samenlevingsvraagstukken

Het CvSv heeft een draaiboek ontwikkeld waarin alle stappen van een onderzoek – van projectaanvraag tot evaluatie – zijn opgenomen. Nieuwe onderzoekers gebruiken dit draaiboek om kennis te nemen van de werkwijze van het CvSv. In het draaiboek staan de verschillende onderzoeksfasen uitgewerkt en staat bijvoorbeeld beschreven wat in elke fase de rol van de lector, de onderzoekers, de academiedirecteur en het KennisOffice is. De commissie stelt vast dat het draaiboek een waardevol instrument is dat sturing geeft aan projecten. Tegelijkertijd merkt de commissie op dat de inzet en toepassing van het draaiboek nog moet inslijpen. De commissie ondersteunt van harte de brede inzet van dit handboek (ook bij de twee andere lectoraten).

Om de kwaliteit van onderzoek gedurende het onderzoeksproces verder te bewaken voert de kenniskring van het CvSv maandelijks overleg. Tijdens dit overleg worden onder andere de stand van zaken en de keuzes in lopende projecten met elkaar besproken. Daarnaast voeren de onderzoekers ook op individuele basis gesprekken met de lector over de voortgang en kwaliteit van hun onderzoek(en). De lector bespreekt de voortgang van onderzoeken tevens in het lectorenberaad. De lector is ook degene die eindverantwoordelijke is voor de kwaliteit en de resultaten die het CvSv behaalt. Zelf is de lector actief betrokken bij een aantal onderzoeken. Bij de meeste projecten kijkt zij vanaf de zijlijn vanuit een coachende rol mee.

De commissie heeft in voorbereiding op de onderzoeksvisitatie een zestal publicaties van het Centrum voor Samenlevingsvraagstukken gelezen. De commissie stelt vast dat de publicaties over het algemeen kwalitatief aan de maat zijn. De onderzoeken benutten ter verantwoording van de onderzoeksvraag diverse onderzoeksmethoden. De uitkomsten ervan zijn zo goed als mogelijk – niet elke dataverzameling was even succesvol – benut om elkaar te versterken (triangulatie). Verder viel het de commissie op dat ten behoeve van verschillende onderzoeken veelvuldig gebruik wordt gemaakt van (theoretische) verklaringsmodellen die – voor zover zij niet voor de sociale sector waren ontwikkeld - hiervoor toch overtuigend konden worden toegepast.

Het CvSv vervaardigt met name praktijkpublicaties. Deze voldoen over het algemeen aan de eigen kwaliteitscriteria en aan de eisen die in het vakgebied gelden voor praktijkgericht onderzoek. De

commissie zag dat enkele onderzoeken leiden tot verrassende en/of ontroerend mooie opbrengsten. Soms, echter, vond de commissie de opbrengsten beperkt en kunnen de conclusies steviger worden onderbouwd.

Conclusie

Viaa heeft in een gemeenschappelijk document de eigen kwaliteitsstandaarden voor onderzoek vastgelegd. Deze criteria worden nagestreefd door alle onderzoekers en vormen een startpunt voor de dialoog tussen onderzoekers over de kwaliteit van onderzoek.

Het lectoraat waarborgt, binnen de huidige mogelijkheden, de kwaliteit van onderzoek door de inzet en begeleiding van docentonderzoekers door de inzet van voldoende gekwalificeerde kenniskringleden, door het draaiboek en door intern overleg. Externe peer review zou nog wat actiever ingezet kunnen worden.

Op basis van bestudeerde publicaties stelt de commissie vast dat deze over het algemeen van voldoende niveau zijn. Sommige onderzoeken leveren mooie en goed onderbouwde resultaten op, andere onderzoeksresultaten kunnen nog wat steviger worden onderbouwd.

Bovenstaande sterke punten en ontwikkelmogelijkheden in acht nemend, komt de commissie tot het oordeel 'voldoende' voor standaard 3.

5. RESULTATEN EN IMPACT

Standaard 4: De onderzoekseenheid realiseert voldoende relevantie op het gebied van:

- de beroepspraktijk en de samenleving
- onderwijs en professionalisering
- kennisontwikkeling binnen het onderzoeksdomein

Het onderzoek heeft in voldoende mate impact op de hiervoor omschreven gebieden.

In dit hoofdstuk evalueren we de resultaten van het Centrum voor Samenlevingsvraagstukken en gaan we in op de drie prestatiegebieden. Achtereenvolgens bespreken we de bijdrage aan de valorisatie naar beroepspraktijk en samenleving, aan onderwijs en professionalisering en aan kennisontwikkeling binnen het onderzoeksdomein.

5.1. Valorisatie naar beroepspraktijk en samenleving

De commissie is positief over de impact die het CvSv realiseert in de beroepspraktijk. Zij merkt dat de verbinding tussen de beroepspraktijk en de onderzoekers heel hecht is. Dit komt waarschijnlijk mede doordat een aantal professionals uit de praktijk ook als onderzoeker betrokken zijn in de Werkplaats Sociaal Domein. Hierdoor zijn zij niet alleen 'klant', maar vervullen zij ook zelf een actieve rol in de verbetering van de beroepspraktijk.

De impact die het CvSv realiseert, wordt voor een groot deel bewerkstelligd door de verbindende functie die het lectoraat vervult tussen welzijnsorganisatie, zorgaanbieders en gemeenten in de regio, zo meent de commissie. Dit is ook een belangrijke meerwaarde die het werkveld herkent.

De werkveldvertegenwoordigers waarmee de commissie sprak, zijn blij met de inbreng van het lectoraat. Zij merken dat het CvSv de vragen uit de praktijk serieus neemt en "hier niet zelf mee aan de haal gaat". Dit betekent dat de vraag uit de praktijk centraal blijft staan en dat daarvoor een passende oplossing wordt gezocht. Eén van de teamleiders van het Sociaal Wijkteam Zwolle vertelde: "Met de inbreng van het CvSv kunnen mijn professionals verder en er ontstaat een heel mooi netwerk van professionals dat met elkaar in verbinding blijft".

Het lectoraat onderzoekt vraagstukken in alle gemeenten in de directe regio van Zwolle (IJsselland, Noord-Veluwe) en ook daarbuiten (Deventer, Meppel, Westerveld, Amersfoort, Winterswijk, Oost-Gelre). Meestal neemt het CvSv zelf initiatief samen met zorg- en welzijnsorganisaties of bewonersorganisaties met wie zij constateren dat er een bepaalde vraag speelt. Ook uit deze cases blijkt dat door het vormen van leergemeenschappen in buurten en wijken, met professionals en met inwoners, een langdurig effect wordt gerealiseerd.

Elk onderzoek dat het CvSv uitvoert resulteert in ieder geval in een onderzoeksrapportage voor de opdrachtgever en andere betrokkenen. Het belangrijkste resultaat is echter het samen leren en innoveren in en met de beroepspraktijk.

5.2. Resultaten op het gebied van onderwijs en professionalisering

Onderwijs

Het CvSv is uitgebreid betrokken bij het onderwijs. Alle onderzoekers zijn ook voor tenminste een derde van hun aanstelling werkzaam in het onderwijs. Er is hierin een koppeling tussen de onderzoeklijn waarin een docentonderzoeker betrokken is en het keuzeprofiel waarbinnen hij in de opleiding doceert. Bovendien zijn docentonderzoekers actief in de curriculumcommissie. Hierdoor ontstaat een natuurlijke verbinding tussen het onderzoek en het curriculum. De kennis die via onderzoek wordt vergaard, krijgt een plek in het curriculum. Omgekeerd kunnen docenten en studenten hierdoor effectief opereren in het onderzoek.

Daar komt bij dat vrijwel alle docentonderzoekers plaats hebben in een van de drie profielgroepen² binnen de opleiding en meedenken over de vormgeving van deze profielen. Hierdoor kunnen zij de opgedane kennis een plek geven in de colleges.

Het lectoraat heeft tevens mede vormgegeven aan een aantal minoren, o.a. de minor Verbindende wijkprofessional, de minor Netwerkondersteuning en de minor Samenlevingsopbouw. Het CvSv heeft bovendien een bijdrage geleverd aan ontwikkeling van de associate degree Pedagogisch Professional Kind en Educatie en de minor Interprofessioneel Werken in het Jeugd domein, die vanuit de Campus Kind en Educatie wordt aangeboden.

Enkele docentonderzoekers zijn tevens betrokken bij de ontwikkeling en uitvoering van de Master Interprofessioneel Samenwerken met Jeugd. Zo is het gepromoveerde kenniskringlid aangesteld als verantwoordelijke voor de onderzoekslijn van deze nieuwe master. In het kader van deze masteropleiding zullen een aantal studenten onderzoek gaan doen dat gekoppeld is aan de Werkplaats Sociaal Domein.

Studenten uit de bacheloropleiding Social Work voeren ook onderzoeken uit binnen het CvSv. De commissie sprak met een student die in jaar 2 samen met studenten van het Deltion College en Landstede MBO onderzoek gedaan heeft in een wijk. En ook in jaar 3 kunnen studenten bij het lectoraat onderzoek doen. Dit komt in de plaats van het praktijkonderzoek dat de meeste studenten uitvoeren op hun stageplaats. De studenten vertellen de commissie dat je bij het lectoraat echt je ei kwijt kunt als je houdt van onderzoek. En ben je niet zo goed in onderzoek doen, dan kun je juist heel veel leren van de tijd bij het lectoraat. De studenten vinden wel dat het lectoraat zich actiever kan profileren. Het houdt zich nu een beetje op de achtergrond, zo ervaren de studenten. Als het lectoraat zich aan het begin van jaar 3 prominenter zou presenteren, dan zijn er misschien meer studenten geïnteresseerd om bij het lectoraat onderzoek te doen.

Professionalisering

De tweede manier waarop doorwerking naar het onderwijs wordt bewerkstelligd, is via de professionalisering van het eigen onderwijzend personeel. In formele zin is het de verantwoordelijkheid van de academiecteur om docenten te scholen. Soms komt er een scholingsvraag bij het centrum terecht. Zo hebben de lectoren van Viaa met elkaar een leergang Onderzoekend Vermogen georganiseerd voor alle docenten die een rol hebben in onderzoek en/of onderzoeksbegeleiding van studenten. Op hogeschoolniveau is tevens de training Atlas TI aangeboden, om medewerkers te professionaliseren op het gebied van kwalitatief onderzoek en kwalitatieve gegevensanalyse.

Daarnaast biedt het CvSv docenten die geïnteresseerd zijn in onderzoek de gelegenheid om als docentonderzoeker aan de slag te gaan. Docentonderzoekers ontwikkelen hun onderzoeksvaardigheden en vergroten hun kennis van het vakgebied door (literatuur)onderzoek. In sommige gevallen is de aanleiding of het gevolg van aansluiting bij het lectoraat een promotietraject. Het CvSv kent op dit moment één promovendus. In aansluiting bij haar eerdere constatering beveelt de commissie aan om het aandeel gepromoveerden te vergroten. Te overwegen zou zijn om deze ook met voorrang in te zetten in de professionalisering van studenten en collega's op het gebied van onderzoeksmethodologie.

5.3. Kennisontwikkeling binnen het onderzoeksdomein

In de Werkplaats Sociaal Domein Zwolle werken onderzoekers van het CvSv samen met zorg- en welzijnsprofessionals, gemeenten in de regio, burgerorganisaties, beroepsopleidingen en andere kennisinstellingen, aan de ontwikkeling en implementatie van nieuwe werkwijzen in het kader van de transitie in het sociaal domein. Deze praktische insteek – ontwikkeling en implementatie van nieuwe werkwijzen – leidt in grote mate tot praktijkpublicaties en in mindere mate tot wetenschappelijke publicaties, zo stelt de commissie vast op basis van de publicatielijst van het CvSv voor de periode 2017-2019.

---

² De keuzeprofielen in de opleiding Social Work zijn (i) Welzijn & Samenleving, (ii) Zorg en (iii) Jeugd

Een wetenschappelijk artikel over nieuwe inzichten over de functie van ontmoetingsplekken voor mensen met een beperking om tot nieuwe sociale netwerken te komen, is gepubliceerd in het internationale tijdschrift *Urban Studies*. Andere onderzoeksresultaten worden met name gepubliceerd in vakbladen zoals *Sociale Vraagstukken* en *Tijdschrift voor Orthopedagogiek*. Hiernaast brengt het CvSv/de Werkplaats Sociaal Domein Zwolle ook zelf een aanzienlijk aantal publicaties uit, eventueel in samenwerking met partners. Het gaat bijvoorbeeld om de Handleiding Kansrijk Wonen en een evaluatieonderzoek naar de Pilot 'Jeugd- en gezinswerker naast de huisarts in Zwolle'.

Positief vindt de commissie het te zien dat de lector af en toe een artikel schrijft voor het online medium www.socialevraagstukken.nl. Verder merkt de commissie op dat onderzoekers van het CvSv – waaronder de lector – met regelmaat workshops, presentaties en lezingen verzorgen op allerlei plaatsen in het land en met name in Oost-Nederland.

Een door het CvSv genoemd aandachtspunt is de positie die het lectoraat inneemt in de internationale wetenschappelijke wereld. Om daar – zoals geambieerd – iets meer present te zijn, raadt de commissie het CvSv aan hier bewust op te sturen. De praktijkgerichte insteek en de versnippering van onderzoeksthema's – op dit moment inherent aan de vrijwel exclusieve inrichting van het lectoraat als Werkplaats Sociaal Domein – in combinatie met het beperkte aantal beschikbare uren, biedt beperkt de ruimte om aan wetenschappelijke publicaties te werken. Bewuste sturing op meer wetenschappelijke publicaties vraagt om prioritering van de inzet van mensen (en middelen). Het vergt bovendien meer inzet van de lector en/of versterking van de onderzoeksbagage binnen de kenniskring op dit gebied.

Conclusie

Het CvSv levert een gewaardeerde bijdrage aan het versterken van het sociaal domein in Zwolle en omgeving. Met name de rol die het lectoraat speelt in het ontstaan van stevige en duurzame (interprofessionele) netwerken van zorg- en welzijnswerkers oogst waardering. Partijen leren en innoveren in de onderlinge samenwerking. Het CvSv is in alle gemeenten in de omgeving van Zwolle - en ook daarbuiten – actief en wordt herkend als solide partner.

Het lectoraat speelt eveneens een positieve rol in de ontwikkeling van het onderwijs. Dit doet het lectoraat onder andere via de inzet van docentonderzoekers, actieve participatie in de curriculumcommissie en profielgroepen, de ontwikkeling en uitvoering van diverse minoren en de betrokkenheid bij de opzet en uitvoering van de Master Interprofessioneel Samenwerken met Jeugd. Tevens draagt het lectoraat bij aan de professionalisering van docent via onderzoekstraining en de (bescheiden) mogelijkheid tot promotietrajecten.

De commissie ziet verder dat de ontwikkelde kennisproducten op zich in voldoende mate bijdragen aan kennisontwikkeling binnen het onderzoeksdomein. De publicaties en presentaties zijn – in aansluiting op de doelen van de Werkplaats Sociaal Domein – nu met name gericht op de beroepspraktijk. De bijdrage aan het wetenschappelijk discours behoeft versterking; er is hiervoor naar het oordeel van de commissie op zich voldoende onderzoeksmateriaal beschikbaar.

Op basis van het bovenstaande komt de commissie tot het oordeel 'voldoende' voor standaard 4.

6. KWALITEITSZORG

Standaard 5: De onderzoekseenheid voert regelmatig en systematisch evaluatie uit van de onderzoeksprocessen en resultaten. Aan de uitkomsten daarvan verbindt de onderzoekseenheid waar nodig verbeteringen.

De Viaa lectoraten hebben met elkaar een uitgebreide kwaliteitssystematiek ontwikkeld. Naast de externe evaluatie één keer in de zes jaar, vindt in de tussentijd – ook om de zes jaar – een interne midterm review plaats. Door recente ontwikkelingen rondom het beoogde Kenniscentrum Bezielde Professionaliteit zijn in de afgelopen jaren zelfs meerdere evaluaties en onderzoeken uitgevoerd naar het functioneren van (en de samenwerking tussen) de lectoraten. De commissie stelt vast dat de conclusies van deze onderzoeken hebben geleid tot aanpassingen, die het onderzoek aan Viaa ten goede komen. De commissie begrijpt de stap die Viaa heeft gezet om de dwingende paraplu (het kenniscentrum Bezielde Professionaliteit) te verlaten en terug te gaan naar de eigen academies. Dat heeft zichtbaar veiligheid en ontspanning gebracht bij de onderzoekers.

Aan de basis van de werkzaamheden van het Centrum voor Samenlevingsvraagstukken ligt het vierjarenplan 2018-2022 'Samen onder een open hemel'. De commissie heeft het vierjarenplan bekeken en stelt vast dat hierin een aantal doelen zijn geformuleerd. Het vierjarenplan vormt de basis voor het jaarplan, dat het lectoraat ieder jaar opstelt op basis van actuele ontwikkelingen en ambities om op die manier stapsgewijs de beoogde doelen te realiseren. Door middel van managementrapportages legt het lectoraat verantwoording af over de uitgevoerde activiteiten.

De commissie heeft de kwaliteitszorgsystematiek bekeken die de Viaa lectoraten hanteren. Naast de externe visitatie, de midterm review en de jaarplannen, worden er ook op structurele basis een aantal gesprekken gevoerd die onderdeel uitmaken van het kwaliteitszorgsysteem. Twee keer per jaar spreken de lectoren met het CvB, kwaliteitszorg staat altijd op de agenda van het lectorenberaad en ook tijdens de kenniskringoverleggen en de individuele gesprekken tussen lector en onderzoeker wordt de onderzoeksprocessen en –resultaten geëvalueerd.

De commissie merkt op dat het CvSv zeer goed weet wat op dit moment de ontwikkelpunten zijn. In het zelfevaluatie rapport laat het lectoraat zien zeer zelfbewust en reflectief te zijn. De commissie vindt het vertrouwenwekkend om te zien dat de ontwikkelpunten die zij ziet in beleid en kwaliteit, veelal reeds door het lectoraat zelf zijn herkend.

De kwaliteitszorg omtrent het onderzoek verschilt nog enigszins per lectoraat, zo merkt de commissie op. Het Centrum voor Samenlevingsvraagstukken heeft een helder Draaiboek Onderzoek waarin per fase wordt beschreven welke stappen er gezet dienen te worden. Dit draaiboek moet in de komende tijd steeds meer benut gaan worden door de onderzoekers. De lectoren gaan met elkaar bekijken of dit draaiboek ook gebruikt kan gaan worden door de onderzoekers van Zorg en Zingeving en van Goede Onderwijspraktijken.

De indicatoren zoals die zijn opgenomen in de jaarplannen vormen een leidraad voor de werkzaamheden van het CvSv. Het CvSv heeft de indicatoren helder en meetbaar beschreven. De commissie vraagt nog aandacht voor het meten van de daadwerkelijke impact. Wat heeft het onderzoek/de interventie te weeg gebracht? Is er sprake van een (duurzame) verbetering ten opzichte van de beginsituatie? Dit zijn vragen waarop nog bewuster een antwoord kan worden gezocht.

Conclusie

De commissie concludeert dat Viaa Hogeschool en haar lectoraten beschikken over een aantal meet- en evaluatiemethoden die worden ingezet om het onderzoeksbeleid, de onderzoeksprocessen en –resultaten te monitoren en evalueren. De evaluaties hebben in de afgelopen jaren aantoonbaar tot verbeteracties geleid, met name rondom de profilering en organisatie van het onderzoek en samenwerking tussen de lectoraten.

Sterk vindt de commissie het dat het CvSv goed in beeld heeft wat de eigen ontwikkelpunten zijn en deze ook openlijk durft te benoemen. Het draaiboek is een waardevol instrument in de aansturing en evaluatie van projecten. De evaluaties van onderzoeken kan het lectoraat nog verder benutten door meer aandacht te hebben voor de impact van onderzoeksactiviteiten, ook op de langere termijn.

Al met al voert de onderzoekseenheid regelmatig evaluaties uit, die leiden tot verbetermaatregelen. De commissie komt dan ook voor standaard 5 tot het oordeel 'Voldaan'.

7. AANBEVELINGEN

Dit hoofdstuk bevat een opsomming van de belangrijkste aanbevelingen en suggesties bij de diverse standaarden:

- De commissie raadt het Centrum voor Samenlevingsvraagstukken de opgestelde indicatoren meer betekenisvol te operationaliseren.
- De commissie geeft het CvSv in overweging om haar geambieerde positie in relatie tot die van de Werkplaats Sociaal Domein indringender aan te kaarten bij de landelijke overheid, i.c. VWS. Inzet zou moeten zijn dat CvSv eerst en vooral zich moet richten op de praktijkvragen/handlingsverlegenheid van professionals, in plaats van het gevoerde sociale overheidsbeleid evalueren. De commissie onderkent overigens het dilemma in dezen: het geld komt immers grotendeels van dit ministerie. Bovendien overstijgt het vraagstuk de reikwijdte van alleen CvSv, omdat op dit moment vrijwel alle lectoraten verbonden aan Social Work opleidingen ook deel uitmaken van de werkplaatsen Sociaal Domein.
- De commissie beveelt het CvSv aan ervoor te zorgen dat in elke programmalijn ten minste één gepromoveerde onderzoeker structureel betrokken is, om de wetenschappelijke kwaliteit beter te kunnen borgen.
- De commissie raadt het CvSv aan de bijdrage aan de kennisontwikkeling in het onderzoeksdomein te versterken. Dit is in lijn met de ambities van het lectoraat om actiever te participeren in (wetenschappelijke) kennisontwikkeling en het publiceren in internationale wetenschappelijke tijdschriften. Het CvSv zal hier bewuster op moeten sturen en hiertoe prioriteiten moeten stellen in de inzet van onderzoekers. Daarnaast geeft de commissie het CvSv mee om (meta-)onderzoek te richten op de werkende principes op langere termijn, dus niet alleen bij de afronding van een project, maar ook na bijvoorbeeld één of twee jaar; langetermijnimpactonderzoek als onderdeel van de onderzoeksagenda.

BIJLAGE 1 Samenstelling evaluatiecommissie

Ir. A.T. Fred de Bruijn, voorzitter

Fred de Bruijn is senior-adviseur en lid van het managementteam van Hobéon. Hij treedt zeer regelmatig op als voorzitter van auditteams in accreditatietrajecten en bij het beoordelen van EVC-aanbieders. De heer De Bruijn adviseert en begeleidt sinds 2004 hogescholen bij het ontwikkelen van nieuwe opleidingen, zowel inhoudelijk als onderwijskundig. Tevens is hij betrokken bij interne doorlichtingen in mbo en hbo, bij evaluaties van kenniscentra en lectoraten. De heer De Bruijn is gecertificeerd 'Lead Auditor Kwaliteitsmanagementsystemen', (LROA, Lloyd's Register Group / ISO 9001:2008).

Dr. ir. Rick Kwekkeboom, lid

Rick Kwekkeboom (1958) studeerde na haar eindexamen Gymnasium B Huishoudwetenschappen aan de toenmalige Landbouwhogeschool in Wageningen. Binnen deze studierichting specialiseerde zij zich in maatschappelijke en geestelijke gezondheidszorg. Na projectmedewerker te zijn geweest bij het NIMAWO, startte zij in 1985 als wetenschappelijk ambtenaar bij het Stafbureau Onderzoek van het Directoraat Generaal Welzijn van het ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur.

In 1991 stapte zij over naar het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) waar zij onderzoek deed naar het lokale beleid en voorzieningenaanbod voor mensen met langdurige beperkingen. In 2001 promoveerde zij op een onderzoek naar het draagvlak en de draagkracht voor de vermaatschappelijking in de geestelijke gezondheidszorg. Tussen 2003 en 2009 combineerde zij haar functie bij het SCP met die van lector Vermaatschappelijking in de Zorg bij Avans Hogescholen. In januari 2010 werd zij lector Community Care bij de Hogeschool van Amsterdam. In 2018 werden naam en onderzoeksprogramma van het lectoraat gewijzigd in 'Langdurige zorg en ondersteuning'.

Prof. dr. Jan Hamers, lid

Prof. dr. Jan Hamers, PhD, is hoogleraar ouderenzorg aan de Universiteit van Maastricht en gasthoogleraar aan de Universiteit van Leeds in het Verenigd Koninkrijk. Hij is oprichter en voorzitter van het Living Lab in Ageing and Long-Term Care (Academische Werkplaats Ouderenzorg Zuid-Limburg), een succesvolle formele samenwerking tussen onderzoeks-, onderwijs- en zorgorganisaties die langdurige zorg bieden (ongeveer 19.000 cliënten en 15.000 werknemers), met 'team science', gezamenlijke afspraken en multidisciplinariteit als kernbegrippen. Het Living Lab in Aging and Long-Term Care is door NFU aangemerkt als best practice en wordt momenteel gekopieerd in binnen- en buitenland (o.a. VK en Duitsland).

Jan Hamers en zijn groep doen onderzoek gericht op zorg en ondersteuning (bijv. preventie van onvrijwillige behandeling), personeels- en innovatiemanagement (bijv. kwaliteit en leiderschap), herontwerp van zorg (bijv. groene zorgboerderijen) en op verbetering van onderzoeksmethodologie en onderwijs in langdurige zorg. Hij is zeer succesvol geweest in het verwerven van grote onderzoekssubsidies (meer dan € 10.000.000, inclusief EU-FP7 & Horizon2020), en in het beheren en voltooien van grote projecten.

Hij en zijn groep hebben vele artikelen geschreven in wetenschappelijke tijdschriften, professionele tijdschriften, boeken enzovoort, en verschillende prijzen ontvangen (bijv. Maatschappelijke impact, beste proefschriften, valorisatieprijs). Verder zijn hij en zijn groep zeer betrokken bij verschillende bachelor- (bijv. Gezondheidswetenschappen) en master- (bijv. Gezondheidsbeleid innovatiemanagement) onderwijsprogramma's, en bij internationale PhD-programma's (bijv. European Academy of Nursing Science), gekenmerkt door ontwikkeling en implementatie van innovatieve lesmethoden (bijv. Virtual Reality en hybride leren) en het creëren van enthousiasme bij jongeren voor veroudering en langdurige zorg.

Jan Hamers wordt regelmatig uitgenodigd als keynote speaker op internationale bijeenkomsten en wetenschappelijke conferenties, (gast) redacteur en reviewer voor wetenschappelijke tijdschriften en reviewer van grote internationale onderzoeksfinancieringsinstanties en universiteiten.

Hij is ook actief geweest in de uitvoerende/toezichhoudende raden van zorgorganisaties en treedt regelmatig op als adviseur voor de overheid en haar adviesraden.

Drs. Harrie van de Ven, lid

Harrie van de Ven is zijn loopbaan lang werkzaam in het onderwijs. Hij startte ooit als leraar op de basisschool. Harrie studeerde Pedagogiek en Onderwijskunde. Na een periode in de basisschool werkte hij onder meer als procesmanager Weer Samen Naar School, consultant en trainer, directeur Magistrum en als directeur Fontys Hogeschool Kind en Educatie, waarin onder meer de vijf Fontys pabo's zijn ondergebracht. Sinds september 2015 werkt hij weer in het basisonderwijs, ditmaal als bestuursvoorzitter van Optimus Primair Onderwijs. Harrie heeft veel affiniteit met het bevorderen van kennisontwikkeling en kennisdeling ten behoeve van het beroep van de leraar en de schoolleider. Zo heeft hij onder meer aan de basis gestaan van landelijke publicaties als *Op de schouders van Reuzen* en *Werk maken van Gelijke kansen*.

Prof. dr. Jan Steyaert, lid

Jan Steyaert werkt sinds 2013 als wetenschappelijk medewerker bij het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen. Zijn focus ligt op het slaan van bruggen tussen internationale wetenschap en de Vlaamse zorgpraktijk. Tevens is de heer Steyaert als hoofddocent verbonden aan de Master Sociaal Werk van de Universiteit Antwerpen. Van 1995 tot 2013 werkt hij als socioloog bij Fontys Hogescholen in Eindhoven. Hij was daar lector aan de Fontys Hogeschool Sociale Studies. Hij richtte zich vooral op advies en onderzoek naar beroepsinnovaties. Van 2007 tot 2011 was hij bijzonder hoogleraar aan het Centre for Human Service Technology aan de Universiteit van Southampton. Jan Steyaert promoveerde op een onderzoek naar cliëntregistratie in de Vlaamse ambulante welzijnszorg.

Inge van der Hoorn MSc, secretaris

Inge van der Hoorn is sinds 2011 werkzaam bij Hobéon. Zij is door de NVAO getraind in de rol van secretaris en is met grote regelmaat als secretaris betrokken bij opleidingsaccreditaties en onderzoeksvisities.

BIJLAGE 2 Programma visitatie

Programma site visit onderzoeksvisitatione Viaa 11 december 2019

Tijd	Personen
08.00	Ontvangst van de commissie Portefeuillehouder onderzoek
08.00 – 08.15	Vooroverleg commissie
08.15 – 09.00	Gesprek met CvB en management CvB lid Academiedirecteuren, incl. portefeuillehouder onderzoek
09.00 – 09.30	Gesprek met alle lectoren Lector Zorg en Zingeving Lector Centrum voor Samenlevingsvraagstukken Lector Goede Onderwijspraktijken
09.30 – 09.45	Pauze
09.45 – 10.30	Lectoraat Zorg en Zingeving Gesprek met lector en kenniskringleden Lector Vier kenniskringleden
10.30 – 11.15	Lectoraat Zorg en Zingeving Gesprek met werkveld Verpleegkundige Dimence GGZ Geestelijk verzorger Van Weel-Bethesda ziekenhuis Teamleider Van Weel-Bethesda ziekenhuis Projectcoördinator Ligare Twee docenten van Viaa
11.15 – 11.30	Pauze
11.30 – 12.15	Lectoraat Centrum voor Samenlevingsvraagstukken Gesprek met lector en kenniskringleden Lector Vier kenniskringleden
12.15 – 13.00	Lectoraat Centrum voor Samenlevingsvraagstukken Gesprek met werkveld Teamleider Sociaal Wijkteam Zwolle Sociaal werker van Welzijn Mensenwerk Adviseur MEE Samen Directeur De Stuw Twee docenten van Viaa
13.00 – 13.45	Pauze
13.45 – 14.30	Lectoraat Goede Onderwijspraktijken Gesprek met lector en kenniskringleden Lector Drie kenniskringleden

14.30 – 15.15	Lectoraat Goede Onderwijspraktijk Gesprek met werkveld Directeur Dr. Albertus Risaeusschool Teacher leader Basisschool de Wildemaet Twee docenten van Viaa
15.15 – 15.30	Pauze
15.30 – 16.00	Studenten Twee Pabo studenten Twee studenten Verpleegkunde Twee studenten Social Work
16.00 – 16.30	Intern overleg commissie
16.30 – 17.00	Pending issues
17.00 – 18.00	Intern overleg commissie
18.00 – 18.15	Terugkoppeling

Strategische dienstverlener voor kennisintensieve organisaties

Lange Voorhout 14
2514 ED Den Haag

T (070) 30 66 800
F (070) 30 66 870

E info@hobeon.nl
I www.hobeon.nl